

PRÁCE PŘÍLEŽITOSTNÉ

Jako bratři
oni zpráva o dnu
jsem ho tu viděl
obdivovali jsem
ducha, který z
pochů, které zide
a dodával mi
Franta měl v
překvapila. Ne
dost kámen
pochů jak dluh
jen pro vlast
vlasti Co k
mnohdy jsem
máry někdy
ve všech ot
konec pochů
msta, pou
třicetátí d
nemohl, že
viděl, to
v dobré p
jsem ber
měl Franta
své pov
nem a líku
přijelo t
všech sv
ani ráfka
v ledy

*Ještě nepřežil jsi jeden,
máš tu druhý smutek.*

Jako hromová rána, když padne z jasného nebe, tak nás zpráva o úmrtí našeho Šumavského překvapila. Vždyť jsme ho tu viděli mezi sebou zdravého, — jak se zdálo; obdivovali jsme mysl jeho svěží, veselou, obdivovali sílu ducha, který zvítězil nad tolikerými obtížnostmi, dílo začal, které žádá celý věk člověka! Duch jeho nestárnul, a dodával také tělu síly mladistvé; zdálo se nám, jako by Franta měl věčně žít, — a proto nás smrt jeho dvojnásob překvapila. Není ho více. — Vypadl z kruhu našeho jako drahý kámen z prstence! Kdo nám ho nahradí! — Tak čistých, poctivých duší, tak obětivých, pořádku na světě! — On žil jen pro vlast! Život jeho byla řada utrpení a obětí pro dobro vlasti! Co k prospěchu jejímu, co k oslavě její sloužití by mohlo, tomu se obětoval a k tomu směřovaly všechny zámyšle celého života jeho. — Vědomí to posilou mu bylo ve všech utrpeních a dodávalo mu onu spokojenost a útěchu, která pochází z čistého vědomí. — Sám v nuzných okolnostech, pomáhal přece kde jen mohl, zvláště se ujímal mnoho studentů chudých, jichž vždy kolem sebe měl. Když pak sám nemohl, řekl jiným; darmo ho nikdo o pomoc nežádal — věděl, co je zle. — Študenti ho také měli co svého učitele v dobré památce, neboť jim byl spolu přítelem, jako druhdy jemu nezapomenutelný jeho Němeček! — A kdo by nebyl měl Frantu rád! — Jeho upřímnost prostosrdečná, jeho poctivá povaha a dobrosrdečnost získaly mu všeobecnou vážnost a lásku u všech tříd obyvatelstva, což se účastenstvím při jeho úmrtí a slavným pohřbem nejlépe dokázalo. — Při všech svých těžkostech nebýval mrzut — ani v domácnosti — aniž naříkal, a jestli se zmínil, bylo to několika jen slovy, jak v řeči, tak v listech. Tak píše jednou příteli svému:

„Bídny nejsem, nešťastný nejsem — potřebný jsem!“ Kdyby nebyl nikdy přinucen býval takto si povzdechnouti, snad by léta ještě byl mezi námi žil! — Měla bych nyní o jeho zásluhách co spisovatele a učitele promluvit, o to nechť se však jiní pokusí. Já podávám tuto nástin života jeho, více soukromého, a čtenář nechť vidí, jakého byl srdce a jaké povahy náš Franta již od mládí. —

Josef Franta Šumavský narodil se dne 27. listopadu 1796 v Polence v kraji Klatovském. Otec jeho, Adam Franta, byl tesař, muž na slovo vzatý, v práci neunavný. Matka jeho Anna byla žena rozšafná, usilovná jako její muž; jak on, tak ona pracovali a starali se jen na děti, aby z nich byli hodní lidé. Matka vynikala i tím, že znala léčivé byliny rozličné a hvězdy. — S málem začali, ale při obapolné usilovnosti za několik let se zmohli na hodnou chalupu a Pánbůh jim požehnával. Děti měli čtyry — dva chlapce a dvě děvčata. Náš Josef byl nejstarší. Když si odbyl šest let školy v Políně, pomáhal otci při hospodárství, pásł krávy, volky, chodil na robotu a podobné práce vykonával. Někdy chodíval ještě s několika na polední hodiny do školy, kde jim pan učitel nebo pan kaplan něco z náboženství pověděli, což Frantu velice těšilo. — Z této doby vypravuje ve svých zápiskách dvě scény, které ukazují, že měl velmi rozumné rodiče. — Franta totiž velmi rád hrál v knoflíky s pastevci, když byl na pastvě; jednou měl novou kamizolu na sobě, zpředu celou pošitou lesklými knoflíky. Když se mu ale při hře knoflíků nedostávalo, odřezoval jeden po druhém, až zůstala kamizola holá. Když takto ošacen domů přišel, chtěl ho otec bít, matka ale nedala řkouc: „Nechť v ní nyní tak chodí, dokud mu potrvá!“ — a Franta musel chodit bez parády. —

Jednou zase měl dva volky pást. Byl by pásł, kdyby nebylo knoflíků bývalo, o něž velmi rád hrával. — Pastevci mu poradili, aby jen volky uvázal, že nebudou dlouho hráti. Franta si dal říci a volky přivázal, neboť se bál, aby se nepotloukly s ostatním stádem — bylyť odjinud přivedené. Hrál tedy, hrál, až stálo slunce vysoko a poledne se blížilo. — Chlapci ostatní se sebrali, aby hnali syté stádo domů, jemu

se ale hladové volky trhaly a po pastvě se točily. — Bylo mu jich líto, ale co platno, domů hnát musel. Přizene domů, zavře je do chlíva a kojí se tím, že je odpoledne dvojnásob napase. — Ale volky bučely hladem a otec přiběhl hned do chlíva a hned prý viděl, co to bučení znamená. — „Nechci se tě nyní ptát, kdes ty volky pásł, beztoho za chvíli poženeš zas. Nyní pojď k obědu!“ tak mu řekl otec, vzal ho za ruku a vedl do světnice; tam mu vykázal místo, ale ne za stolem, nýbrž půł sáhu od stolu. Druzí jedli rozpečky, on se musel dívat a po obědě s lačným žaludkem hnal volky opět na pastvu. Večer, když přihnál, otec ho čekal: „Nu vidíš, kterak brzo jsi pásł se naučil, ráno jsi to ještě neuměl,“ a teprv dostal kus chleba.

V ten čas asi přišel do Políně nový kaplan, Kašpar Němeček; s mladším jeho bratrem Janem, kterého kaplan do studií gymnasiálních připravoval, se Franta spřátelil. Byli si věkem rovni, jenže Němeček byl, jak se samo sebou rozumí, ve vědomostech pokročilejší. Ale Franta byl zato odhodlanější, zvědochtivý a vtip také měl; ptal se Němečka na to ono a ten ho rád poučoval. — Také pan kaplan jim v polední hodině povídával o věcech, o nichž jindy neslychali, a na vše je upozorňoval, co by jim k prospěchu bylo. — Než pan kaplan přišel, nevědělo se, že by mimo školní a modlitební knihy ještě jiné knihy bylo, a tu jim začal pan kaplan půjčovat rozličné pěkné čtení. Později vybral si kaplan několik starších žáků, že je bude učiti německy. Mladší Němeček hned o tom Frantovi řekl a navrhl mu, aby bratra poprosil, že ho jistě také přijme. „A myslíš, že by mě mezi ně vzal?“ ptal se nesměle Franta. „I toť víš, má tě rád,“ řekl Jan. Kdo byl radší než Franta. Druhý den s dovolením rodičů čekal na pana kaplana před školou a hned nato prosil, aby ho přijmul do německé hodiny. Němeček, jak ze všeho vidno, upřímný přítel lidu, s radostí ho přijal a hned mu určil hodinu, kdy se má vždy dostaviti. — Rodiče jsouce tomu povděčni, hleděli, aby mohl tu hodinu odejítí od práce. — Bylo jich pět, co se učili, čtyři vyvolení od kaplana a on, doprošený, pátý; ti měli k učení kdy, ale on chudás někdy nemohl přec odběhnout

až odpoledne. Tu býval pan kaplan v zahradě, obíraje se některou prací zahradní. Franta mu hned pomohl a pan kaplan ho přitom vyslyšel a pak ho v lecčem poučoval. To, říkal Franta, byly jeho nejkrásnější chvíle. Franta byl ze žáků nejstarší a snad méně věděl, ale záhy je všecky předstihl. Konečně přestával jeden za druhým hodinu navštěvovati, báli se zkoušky, Franta ale šťastně vytrval a použil každé chvíle k učení. —

Nemohu zamlčeti jeden výjev, který je velmi charakteristický. Bylo to už na kratších dnech — na zimu —, když se Franta časně zrána k faře přihnal a na dveře tloukl. Otevřeli mu a on k panu kaplanu. Pan kaplan seděl u svíčky a pracoval. „Prosím tě,“ praví mu, když byl otevřel, „co tě sem tak časně vede?“ — „Vašnosti, já jdu na cesty,“ odpověděl Franta, „jdu ještě s jinými tuhle stranou Klatov dělat silnici; lopatu jsem nechal dole.“ — „No, tohle bude krásné učení, také silnici dělat; kam tě to ještě pošlou!“ — usmál se dobrý kněz. „I vašnosti, já mám úlohu hotovou, tady je, prosím rače ji přehlédnout a jinou mi napsat, až půjdu zpátky, já se tu stavím!“ — Takto se učil chudák německy a přitom nádeničil, sedlačil, krávy pásal. V letě si ho začasť ženci pozvali k žatvě, aby jim zapískal na klarinet, neboť jakožto pravý Čech byl také muzikant. Také na pastvě si pískával na klarinet; myslím, že ho k tomu nikdo ani neučil. —

Druhý rok začal již s panem kaplanem německy počítati, něco z náboženství a trochu z latinské mluvnice, a na začátku října druhého roku, za půl druhého roku od té doby, co se německy začal učit, pravil k němu pan kaplan: „Poslouchej, půjdeš se mnou do Klatov a uděláš tam zkoušku z německých škol, abys mohl jíti do latinských. Ty musíš studovat!“ Sám s ním pan kaplan jel do Klatov a Franta při zkoušce dobře obstál. Když přijeli domů, měli rodiče ovšem radost, ale když jim pan kaplan domlouval, aby ho nechali studovat, že má vtípnou hlavu, že by ho bylo škoda, tu tatík nevěděl co dělat. Rádi by byli měli z chlapce hodného a cvičeného člověka, ale báli se výloh. „Vypravit tě do Klatov, platit na tě, to víš sám, že to nejde, vždyť jsi s námi pracoval,“

řekl otec Frantovi. Franta to uznával, ale plakal. — Tu pan kaplan se uvolil, že se mu postará o obědy, že mu knihy dávati bude, — aby se tedy jen o šaty a obydlí starali, a později že si bude moci Franta sám něco vydělat. — Tak se to rozhodlo a brzy nato stal se Franta studentem. Pan kaplan ho i po druhé do Klatov vyprovodil a všechno mu tam objednal — jako otec. Franta také do smrti vděčně pamatoval na svého učitele a velice časnou smrt mladšího želel. — V listu jednom k příteli vzpomíná Jana Němečka: „Mnoho jich, které jsem ctil a miloval, odešlo do kraje, o kterém si člověk ledacos myslí, kam ale ani sluch ani zrak lidský nepronikl a nepronikne. Jene můj, jak časně jsi se odebral! — Často vzpomínám na cestu, když jsme do Prahy se ubírali, ty po druhé, já ponejprv! Tys přispěl mnoho, že jsem zamiloval vlast v oněch časích, když nezdárníci jen smích si z ní tropili! Přečkal tebe tvůj učitel, ale já přečkal oba!“ —

Jak se mu v Klatovech vedlo, co zkusil mimo školu i ve škole, toho se bohdá jednou dočteme v zápiskách *Starého studenta*. — Pobyv v Klatovech, odkudž každé skoro prázdniny co premiant domů přicházel, pět let, odešel do Prahy a přešel na filosofická studia. Odbyv studia filosofická, oddal se bohosloví a vstoupil do kláštera Emauzského (na Slovanech). Co bohoslovec poslouchal náuku o vychovatelství a později navedení k vyučování na hlavní škole, neboť to bylo jeho oblíbené pole. Avšak klášterní život nerosnával se s jeho povahou a záměry, a protož z něho vystoupil. — Roku 1828 povolán za vychovatele do Selce, v německé krajině. Nezůstal tam však dlouho, ačkoliv se mu dobře vedlo. — Stýskalo se mu po Praze, a tudy nechal všeho a vrátil se. Také Prahu od té doby neopustil, vyjma některé procházky na dva tři dni. — Praha stala se mu pravým domovem, tu byl jedině spokojen; Praha byla mu nade všechna města a nebyl by ji vyměnil za nejkrásnější kraj. — Přes třicet let žil v Praze a nikdy necítil touhu opustiti ji! —

Veřejně co učitel byl nejdříve na vzorní opatrovně hrádecké a pomáhal Svobodovi jak při vyučování dítek, tak i při sestavování Školky. — Když to vše zřiditi pomohl,

vystoupil z opatrovny s pevným úmyslem oddati se jen literatuře; z ohledu toho chtěje i umění knihtiskarskému porozuměti, vstoupil na čas co korektor do arcibiskupské knihtiskárny. První jeho spis, jenž sám o sobě vyšel, byly Zastaralé formy českého slovesa roku 1829. Napotom vydal některé podrobnější spisy: Život Jana Augusty, Prokop Opatrný, Malá čítanka, Otčenáš slovanský a j. — Pomáhaje zčásti Jungmannovi při sestavování jeho velikého Slovníku (viz předmluvu k Jung. Slov.), umínil si pevně, že konečně přistoupí k vykonání svého dávného úmyslu, vydati *Slovník německo-český* a později *Slovník slovanský*. Hned tedy r. 1841 pustil se do díla, kteréž také v šesti letech ukončil. — Mezi tím časem soukromě vyučoval, — což bylo u něho oblíbeným zaměstnáním a zůstalo až do smrti. — Veřejně vyučoval českému jazyku v Žofinské akademii od roku 1844—1846 a v tomtéž roku učil mimo to ještě na hlavní škole židovské v Josefově témuž předmětu. Když oba ústavy tak dokonale zřídil, že došel skvělé pochvaly jak od představenstva, tak od vlády, poděkoval se, svěřiv zřízení ústavy jiným rukoum. Byla vždy radost jeho pracovati pro jiné. — Roku 1845 vymohl si dovolení na zřízení soukromého ústavu, chtěje vyučovati těsnopisu, ale pak z toho sešlo. Roku 1848 stal se učitelem českého jazyka na gymnasium staroměstském, z kteréhožto úřadu, ač ho těšil, se roku 1850 poděkoval, aby se zcela mohl obětovat slovníku. — Od počátku 1848 až do konce června 1849 byl redaktorem Posla z Budče — prvního to časopisu učitelského českého. Z počátku roku 1852 dokončil Slovník česko-německý a přikročil hned k uskutečnění nejoblíbenější myšlénky, s níž se od roku 1830 již nosil, k sepsání Slovníku slovanského. Po mnohonásobných zkouškách počal jej konečně roku 1855 nákladem K. Bellmannovým vydávati. — Práce tato ho velice těšila a nikdy s takovou chutí a pilností nepracoval jako na tomto slovníku. Ještě týhoden před smrtí psal bratru svému Mikuláši na venek: „... Tak ten milionář, co nemá často ani krejcaru v kapse, Vám píše, že je zdrav, a těší se ze své vlastní práce nejvíce. Práce ta přechká mnoho pokolení lidských a bude prospívati velmi — velmi

dlouho. Škoda, že nejsou Němečkové živi, aby se mnou se radovali. Bez nich by k této práci snad ještě dlouho — dlouho bylo nepřišlo. Těš se se mnou, bratře, ač tomu nerozumíš, nebo jestli taková útěcha prázdná, tedy nic na světě není, ano celý svět k ničemu není! — Čiň dobře, kde můžeš, to je heslo šlechtného člověka; já si myslím, že nemohu nic lepšího činit, než co činím. Buďte všickni zdraví. Čas! Čas!“ —

Toho se mu za posledních dob ustavičně nedostávalo, a byl velmi pilen, jako by tušení nějaké byl měl, že nebude trvání jeho zde na dlouho. Vysvítá to také z vlastního jeho poznamenání; píše takto: „Když je již člověk šesterem křížkův ozdoben a má ještě tu a onu práci před sebou, o níž soudí, že by za to stála, aby ji vykonal, tu má věru svrchovaný čas, aby se do ní opravdu pustil a dle možnosti v ní trval, nežli nevolaný poslíček přijde a mu pošeptá: Přítelinku, nech toho, již půjdeme! — A hle, pro mne jsou tři páry zapřaženy, a já mám ještě tolik práce! — Dlouho-li mi asi bude ještě přáno, nežli budu muset na cestu se vydati? Nuže jen do toho!“ —

Poslední léta naň mnoho starostí doléhalo, avšak nejtrpčí bylo, že musel s bídou zápasiti. To mysl jeho velice kalilo a těžce to nesl. Jednou, když snad o životě svém rozmýšlel, poznamenal na listek: „Vidíte, milí lidičky, vy, kteří jste jakživi nepásli, nevíte, co je zle. Ničeho jste nezkusili, a zač se máte teď ještě lépe mít než ten bývalý pastevec?“ Rád byl by každému vyhovil, a nešlo to. Se slovníkem měl také mnoho starostí a nesnáží, než ho začal vydávati, a slyšel rozličná mínění a úsudky, ovšem i nepříznivé, o tomto podniknutí. — Píšeť o tom příteli na venek a ku konci praví: „Doufám, že se konečně svět přesvědčí, že jsem jednal spravedlivě a že jsem udělal mnoho. Či se tím nemám chlubiti? Musím, sám sebe tím těšiti musím, aby mě ten nedověřlivý svět neumořil!“ —

A nebylo mu souzeno ukončiti dílo, ve kterém spočivaly veškeré jeho naděje, které bylo po třicet let jeho nejmilejší myšlénkou! Avšak umřel v pevné důvěře, že dědice zanechal, který jeho směrem dále pracovati bude a dílo dokončí. — „*Slovanský slovník se dokoná!*“ — byla poslední jeho slova,

poslední odkaz, který do rukou kladl svému vychovanci, synu sestry své; ve víře té spokojeně a tiše skončil, jako člověk spravedlivý. —

Rodiče jeho byli již zemřeli, otec před pětadvacíti a matka před dvacíti lety; a tehdy byl Franta posledně snad ve své rodinné dědině. Bratr jeho tam posud žije. — Nejmladší sestra, Markéta, která ho velice milovala, po smrti rodičů do Prahy k němu se odebrala a od té doby vždy při něm byla, obstarávajíc jeho malou domácnost. Měl ji velice rád, a ona mu ve všem vyhovila a vše obětovala, jen aby bratr měl a spokojeně pracovat mohl. Děkoval jí za to v poslední hodině. V roce 1841 vzal k sobě osmiletého synka od druhé sestry, kterého vychoval a který se stal pravou jeho rukou. —

Vyučování bylo jeho oblíbeným zaměstnáním; když nevyučoval veřejně, vyučoval soukromě, a to až do smrti. Mladý lid ho měl velmi rád, neboť nebyl mu jen učitelem, ale *přítelem!* — Mnohým a mnohým chudým studujícím zaopatřil podpory, když sám pomoci nemohl.

V letech 1843—1845 přednášoval Šumavský také ženským pravopis. U slečny Bohuslavy Rajske (provdané Čelakovské), nadšené a ušlechtilé to vlastenky, shromažďovalo se několik paní a děvčat, které Šumavský učil. Také ve vlasteneckém domě pana N. na Malé Straně scházely se v určité dny paní a děvčata, četlo se česky a Šumavský přednášel jim pravopis.

Tehdáž byly jiné doby; vlastenecký svět pražský byla jedna rodina. Všechny ty plesy a společné procházky měly ráz rodinný. Tu nebylo lichého upejpání, každý se ukázal takým, jakým byl. Tolik skvostnosti a nádhery též nebylo viděti v plesech jako nyní, zato ale více upřímnosti a veselosti. Sešli se, aby se veselili, a proto byly zábavy ty srdečné. Při takových plesech a schůzkách Franta nikdy nechyběl a obyčejně je také spolu s jinými řídil. Když se někdy při nedělních vycházkách opozdil, tu bylo ptaní: „Kde je Šumava, kde je Šumava?“, a když přicházel svým povolným krokem, jednu ruku nazad položenou, v druhé nějaký kus papíru, tu se ta mládež okolo něho sehnala, i ženské, žákyň jeho. Každý ho měl rád pro jeho přímou, prostosrdečnou a upřímnou,

kterou nikdy a nikde nezapřel. Milovníkem poklon nebyl, aniž se znal zalichotit, ni mužům, ni ženám. Jak některá z paní chybně promluvila, tu on hned „ale propánakrále, jakpak to zase mluvíte, vy ženská!“ — Rád si zažertoval, zazpíval národní píseň a v plesu mezi svými i zatančil sousedskou a strašáka. Od těch dob minulo mnoho let; časy se změnily a lidé v nich. Franta ale zůstal věren sobě až do smrti. Jen poslední leta, kde mnoho strastí naň doléhalo, ztrácel veselou mysl. — Také zármutku dosti měl nade ztrátou mnoha dobrých svých přátel, zvlášt želel Němečka. — Kašpara Němečka, nápotomního děkana chudenického, prvního učitele svého a přítele nejupřímnějšího a taktéž bratra jeho Jana; — později zase Langra, s nímž žil u velmi vroucném přátelství. Tak odcházel mu jeden za druhým, až i on za nimi odešel! Pokoj mu a slavné zmrtychvstání!

DOMAŽLICKÁ SLAVNOST NA PAMĚŤ JOSEFA JUNGMANNA

Jakmile bolestná zpráva o úmrtí našeho otce Jungmanna sem se donesla, usneslo se několik spanilomyslných vlastenců a bývalých žáků zesnulého poslední úctu svému milovanému učiteli a vzkřísiteli národnosti prokázati. Rozesláno tedy poslední dni listopadu od sl. magistrátu vhodné k té slavnosti napsané pozvání a 2. prosince o devíti hodinách ráno držely se v zdejším hlavním chrámu Páně slavné rekviem. Hned od sedmi hodin ráno zpívali páni literáci české písně ze starého kancionálu, sami se k tomu horlivě nabídnuvše; mnozí nemohouce být přítomni službám božím, chodili již od rána do kostela, by alespoň u vystaveného katafalku srdečnou modlitbu a slzu díky obětovali. K deváté hodině naplnil se kostel lidem městským i selským, neboť byly exekvie v neděli předtím s kazatelny ohlášeny. Na katafalku, okolo něhož svíce hořely, skvěl se první díl slovníku, ozdobně v zlatě vázaný a vavřínovým věncem okrášlený, potom ležel na něm znak university a znak fakulty filosofické. Nad hlavou katafalku ležely na černé aksamitové podušce tři zlaté řetězy a cí. řád Leopoldův, znaky hodnosti to zvěčnělého. U nohou rakve hořela velká svíce, též vavřínem otočená, a pod ní byl nápis: Josef Jungmann, Dr filosofie, rytíř cí. řádu Leopoldova atd., narodil se v Hudlicích dne 16. června 1773 a zemřel v Praze dne 14. listopadu. —

Okolo oltáře sešikováno stálo jedno oddělení městské gardy, po stranách katafalku stála školní mládež a za nimi seděli páni učitelové, úředníci sl. magistrátu, ostatní honorace a měšťané, všickni v černých šatech, pak páni oficiři od městské gardy v uniformách. Než se počaly obřady, držel zdejší pan kaplan P. Švehla s kazatelny řeč, počínající heslem: Vidouce pak všecko množství, že umřel Aaron, plakali ho za třiceti dní všecken dům izraelský. IV. k. Moj., k. 20, v. 29. Řeč ta byla velmi jadrná, jasná a pohnutlivá a týkala se nejvíce naší vlasti, povinností Čechů k svému národu

a k své řeči a zásluh zemřelého našeho Jungmanna, jehož nám co obraz a vzor nejčistší, nejvšelejší a nejšlechternější lásky k vlasti a k člověčenstvu představil. Ku konci ukázal nám velebný pán cestu, po níž kráčet musíme, chceme-li být hodni věrnými následovníky zemřelého vůdce svého slouti. Nebylo oka, aby nezvlhlo, a srdce, aby se bylo nepohnulo, když řečník skončil.

Služby boží konal s asistencí zdejší důstojný pan vikář J. Fastr, přispívaje tím laskavě a ochotně ke zvelebení poslední úcty, prokázané nezapomenutelnému otci nynější národnosti naší. U postranních oltářů sloužilo mše svaté vel. duhovenstvo řádu augustiánů. P. Blätterbauer, hudební ředitel, vyvolil vhodné k této slavnosti Mozartovo Requiem a s neunavnou ochotností staral se o zdařilé provedení mistrovského díla toho, což se mu jak náleží povedlo; po rekviích zpívalo se ještě Libera a skončeny byly smutkové obřady opět s českými zpěvy pánů literáků.

Největší zásluhy o zřízení a objednávání všech příprav a o zvelebení všeho získali si vážený pan měšťanosta E. Fail, pánové Dr Klement, J. Adamovic a zde meškající MDr F. Prášil, který vlastnoručně katafalk stavěl. Budtež jim všem zde veřejné díky vzdány, jakož i důstojnému panu vikáři, ostatnímu vel. duhovenstvu, váženým pánům učitelům, sboru měšťanské gardy i všem pánům hudebníkům a literákům. Opět podali Domažličané důkaz, jak svatá jim je čest vlasti! —

Jedna selská žena vyjdouc z kostela, viděvši tam přípravy k smutkové slavnosti, ptala se sedláka, který ji vně potkal: „Pověz mi pak, Hantone, koho ten dav lida oplakává a za koho ta slavnost bude?“ „Slyšel jsem, že humřil v Praze jeden svatý muž!“ odpověděl sedlák a mluvil ve své prostosrdečnosti pravdu. Jungmann je a zůstane Čechům svatým! —

Písmo svaté dí: Ale ti, kteříž jiné vyučují, skvíti se budou jako blesk oblohy; a kteříž k spravedlnosti přivozují mnohé, jako hvězdy na věčné věky. Daniel, k. 12, v. 3. Jungmann rozžehl blesk pravdy v našich srdcích, a protož se jméno jeho pro všechny věky na obzoru naší národnosti skvíti bude co hvězda nejjasnější.

Vás, vy zdárné dcery národu českého, týkají se slova má. Slyšely jste zajisté z pověstí a z novin o našich bratřích, jižních Slovanech, jaká muka, jaké pronásledování trpí pro vlast a svobodu od divokých a krutých Maďarů, kteří si tak nelidsky a divě počínají, jako by teprv nyní ze step asiatských sem byli vtrhli. Víte také, že vstal tento posud utištěný národ Srbů a Horvatů proti nim, že střásá jarmo stoleté, jež byl cizí vedrlec na něj vložil, že staří i mladí, ženy i muži vše, co jim nejdražšího, s radostí na oltář vlasti kladou. Neposílají sestry slovanské své muže, syny, bratry a milence do boje s nářkem a proklínáním¹, ne, ony s hrdinnou myslí s nimi se loučí, pobádajíce je, by se co vítězové domů navrátili a na věky hrdého nepřítelě pokořili. Od nich učme se vlast svou milovat a budme pyšny na to, že tento junácký národ bratrským nazývat právo máme. —

Vzývejme Boha, by popřál zbrani chrabrých junáků vítězství, neboť by zle bylo pro Slovanstvo, kdyby národ ten klesnouti měl; avšak nejen slovy, i skutkem dokažme svou vzájemnou lásku. To víte, že potřebují Horvaté pomoc peněžitou. Nuže pospěšte, sestry milé, a položte bez soběckého počítání, co která můžete, na oltář vlasti slovanské a pošlete dárky ty s vroucím pozdravem bratrům Horvatům. Tak ukážete, že jste Slovanky, jakými se býti honosíte.

B.

Prosíme, aby se příspěvky takové oznámily redakci Národních novin, by je u veřejnost podala.

Redakci

¹ Když bylo v Praze zle a každý v prvním okamžení strachu, nevěda co se děje, Praze ku pomoci pospíchal, tu ukázal se nejlépe vlastenecký cit žen českých. Bylo jich mnoho, že s těžkým sice srdcem od mužů, synů a milenců se loučily, ale přece s Pánem Bohem jít jim kázaly; větší ale množství bylo těch, které proklínaly každého, kdo muže jejich pobádal, aby šli, které i vlast zatracovaly. Těm hanba věčná! Však ale třikrát hanba mužům, kteří se bojácně vymlouvali, že nechť ženy, aby šli Praze ku pomoci, a za touto zástěrou jen svou babskou bázeň a svou soběckost zakrývali.